

COSSOS D'AIGUA. ENCARNACIONS AQUOSES DE MATÈRIES I SIGNES

EXPOSICIÓ COL·LECTIVA A CURA DE CHRISTIAN ALONSO
24.02.2024 - 26.05.2024

ESPAI 0

HI PARTICIPEN: FRANCESC TORRES, GRUP D'ESTUDIS HORTA-RIU DE L'ATENEU POPULAR DE PONENT, ÀLVAR CALVET, VESPE, CARLOS MONLEÓN, SITESIZE (ELVIRA PUJOL I JOAN VILA PUIG), FITO CONESA, ANNA DOT, MARCO NORIS, ANTONIETA AGUILÓ PASCUAL, RAMON CASANOVA, JOAQUÍN UREÑA, TALLER DE CAPPONT, FRANCESC XAVIER PARCERISA, RAMON MESTRE VIDAL, MARIÀ GOMÀ PUJADAS, ENRIC GARSABALL, JOSEP ANTONI FERRER I BORDONABA.

Francesc Xavier Parcerisa, *Lleida*, 1839 (fragment).
Dibuix litografiat acolorit a ma.
Barcelona: Impremta de Joaquim Verdaguer (*Recuerdos y Bellezas de España. Principado de Cataluña*).
Fons Sol-Torres / Universitat de Lleida. Cortesia de la Biblioteca de Lletres de la Universitat de Lleida.

Lleida és un territori fortament marcat per l'aigua. Els seus ecosistemes, els seus paisatges i els seus habitants són constantment configurats i reconfigurats per la força dels rius, dels aqüífers, dels aiguamolls, de la neu i de la boira. Sobre la seva província es despleguen diverses conques hidrogràfiques: la del riu Segre, amb els seus afluents, la Noguera Pallaresa i la Noguera Ribagorçana, i la del Garona. Les aigües d'aquests rius són emmagatzemades en pantans, processades en plantes i distribuïdes per infraestructures hidràuliques per a finalitats agrícoles i ramaderes, per tal de generar energia hidroelèctrica, per a elaborar productes industrials i per a abastir aigua de boca.

El canal d'Urgell va ser la infraestructura hidràulica més gran construïda per a finalitats agrícoles al segle XIX a Espanya, i una de les més importants d'Europa. Inaugurat l'any 1862, el projecte transformà més de setanta mil hectàrees de secà en regadiu de les comarques de l'Urgell, el Pla d'Urgell, la Noguera, el Segrià i les Garrigues. La construcció d'aquest canal, lligada al procés de mecanització del camp als anys cinquanta, motivà una transformació dels usos del sòl sense precedents i substituï un conreu de subsistència basat en els cereals, la vinya i les oliveres, per un conreu intensiu centrat en la fruita dolça, de més valor en el mercat. Actualment Lleida és la regió productora de fruita de pinyol més gran d'Espanya i una de les més rellevants de la Unió Europea.

La distribució massiva de l'aigua no només ha transformat l'agricultura, sinó també les formes de vida individuals i col·lectives. La recol·lecció anual de la fruita requereix campanyes que tenen un impacte laboral, social i mediambiental significatiu. El relat oficial és que el regadiu contribueix a l'autosuficiència alimentària i l'agricultura de proximitat, millora l'ocupació i assenta la població al territori. El contrarelat és que la major part de la producció fructícola és per a l'exportació, que les condicions i els drets laborals dels temporers són cada vegada més precaritzats i vulnerats, que la inversió econòmica que han de fer els regants fa que la infraestructura no sigui rendible, i que els conreus acaben en mans de grans empreses i no en els petits propietaris, com estava previst. A això s'hi suma l'impacte mediambiental del regadiu en ecosistemes, la disminució del cabal dels rius per l'efecte del canvi climàtic, i les restriccions d'aigua pels episodis de sequera extrema.

L'aigua és l'element que connecta totes aquestes dinàmiques. Com sosté la filòsofa Astrida Neimanis, l'aigua no és una mera «massa», sinó un «cos» que canvia constantment, que connecta a tots els éssers i que encapsula les seves experiències i les seves històries. No som éssers aïllats de l'entorn que instrumentalitzem una aigua que considerem passiva. Som, alhora, encarnacions i constitucions d'aigua: hem sorgit de l'aigua, som el resultat de desplaçaments de l'aigua i som totalment dependents de l'abastiment d'aigua. No hem abandonat els oceans; en som extensions dinàmiques. Estem fetes de matèria humida, ens transformem amb ella i naveguem en els discursos i significats de l'aigua. Copsar la naturalesa aquosa de la nostra existència és particularment pertinent en un context de crisi determinada per les sequeres, l'escassetat d'aigua dolça, els fenòmens meteorològics extrems i la contaminació.

«Cossos d'aigua. Encarnacions aquoses de matèria i signes» és una exposició col·lectiva que examina l'impacte natural i cultural de l'aigua en els ecosistemes i en l'imaginari col·lectiu. Els treballs ens parlen de les conseqüències de la sequera, de les infraestructures hidràuliques, de la transformació del sòl i del paisatge, de la configuració urbana, de la simbologia i la cultura populars, de la privatització de l'aigua, de la contaminació mediambiental, de fenòmens meteorològics, de processos biològics, de personalitats jurídiques... Inscrivint Lleida com un territori hídric interconnectat amb cossos d'aigua d'altres països i continents, els treballs ens mostren experiències humides, històries aquoses i esdevenirs aquàtics. Tots ells ens ensenyen que no som tan humans com creiem; no som sobirans ni autosuficients. Som cossos d'aigua connectats amb altres cossos d'aigua en xarxes hidrocomunes.

- 1. Centre d'Art la Panera**
(Plaça de La Panera 2, 25002 Lleida)
- 2. Dipòsit del Pla de l'Aigua**
(C. de Múrcia, 10 (plaça del Dipòsit), 25002 Lleida)
- 3. Riu Segre**
- 4. "Escultura auditiva" d'Antonieta Aguiló (1983)**
(Plaça del Pare Sanahuja, 25002 Lleida)
- 5. La Mitjana**
- 6. El Molí de Sant Anastasi**
(Av. de les Garrigues, 128 (la Bordeta), 25001 Lleida)
- 7. Museu de l'Aigua: Campament de la Canadencia**
(Av. de Miquel Batllori, 52 (Parc de Joan Oró), 25001 Lleida)

Hi col·laboren: Museu de l'Aigua de Lleida, MACBA Museu d'Art Contemporani de Barcelona, Morera. Museu d'Art Modern i Contemporani de Lleida, Museu de Reus, Sistema Públic d'Equipaments d'Arts Visuals de Catalunya (SPEAV), Biblioteca de Lletres de la Universitat de Lleida, Biblioteca Pública de Lleida, Biblioteca del Seminari Diocesà de Lleida, Arxiu Municipal de Lleida, Arxiu Arqueològic de Lleida, Ateneu Popular de Ponent, Espai Cavallers, Museu de Lleida.

Agraïments: Marc Sans Gilabert, Carmina Pardo Mestre, Xavier Eritja Ciuró, Carme Berlabé, Anna Esteve, Mònica Sesma, Rodolf González, Marina Bellmunt, Miquel Pueyo, Mercè Simon Guardia, Judith Andreu Marsellés, Isabel Gil i Gabernet, Antònia Maria Perelló, Patricia Sorroche, Jesus Navarro, Francesc Gabarrell, Imma Bové, Arantza Morlius, Roser Xandri.

ACTIVITATS VINCULADES

Aforament limitat.

Inscripció prèvia.
infolapanera@paeria.cat

MARÇ		MARÇ		MARÇ
23	10H	23	11H	23 11:45H

Visita comentada de l'exposició «Cossos d'aigua. Encarnacions aquoses de matèries i signes».
A càrrec de Christian Alonso, comissari.

Visita comentada del projecte artístic «Respiració fluvial».
A càrrec de Carlos Monleón, artista.
Punt de trobada:
Dipòsit del Pla de l'Aigua.

Recorregut perceptiu pel Riu Segre.
A càrrec del Grup d'Estudis Horta-Riu de l'Ateneu Popular de Ponent, Marco Noris i Carlos Monleón.
Punt de trobada:
Av. de Madrid, 34,
25002 Lleida.

Exposició

Comissariat:
Christian Alonso
Coordinació:
Antoni Jové
Muntatge:
Ovejero Sequeiro
Disseny gràfic:
Marta Jou
Assistència tècnica i suport en el disseny:
Nadia Diaz Cano
Fotografies:
Jordi Rulló
Atenció als visitants:
Joana Castillo
i Miquel Palomes
Cinematografia:
Dani Martínez

Centre d'Art la Panera

Direcció:
Christian Alonso
Coordinació d'exposicions:
Antoni Jové
Centre de documentació:
Anna Roigé
Educació:
Helena Ayuso
Programes públics:
Roser Sanjuan
Manteniment:
Carlos Mecerreyes

Horari

De dimarts a dissabte,
de 10 a 14 h
i de 17 a 19 h
Diumenges i festius,
d'11 a 14 h
Dilluns tancat

HI COL·LABORA

[homesession]

etopia_

HO ORGANITZA

